

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Jana Bialeková

Rozvoj písomného prejavu na hodinách anglického jazyka pre úroveň ISCED 3

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Banská Bystrica
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Jana Bialeková

Kontakt na autora: Gymnázium Mikuláša Galandu, Horné Rakovce 1440/29, Turčianske Teplice.
e-mail: janka.bialekova@gmail.com

Názov OPS/OSO: Rozvoj písomného prejavu na hodinách anglického jazyka pre úroveň ISCED 3

Rok vytvorenia 2014

OPS/OSO: VIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Štefánia Ščerbáková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

písomný prejav, slohová práca, tvorivé písanie, anglický jazyk, vyučovanie slohu, sloh v anglickom jazyku, spájacie výrazy, aktivity s textom, spätná väzba k slohu

Anotácia

OPS obsahuje súbor aktivít na nácvik správnych techník tvorenia textu, na motiváciu žiakov k tvorivému písaniu ako aj námety na slohové práce rôznych žánrov.

Poskytuje podrobný návod na realizáciu týchto aktivít na vyučovacej hodine ako aj pri zadávaní domácich úloh.

Práca pozostáva z troch kapitol, v ktorých je uvedený východiskový stav a problémy žiakov pri písaní slohu, návod na zmenu formy vyučovania slohu a samotné aktivity.

OBSAH

ÚVOD	5
1 VÝCHODISKOVÝ STAV	7
2 ZAVÁDZANIE INOVATÍVNYCH AKTIVÍT PRI VYUČOVANÍ SLOHU.....	9
2.1 Zavádzanie systému.....	9
2.2 Motivácia	9
2.3 Jasné pravidlá	10
2.4 Správna postupnosť krokov	11
2.5 Spätná väzba	11
3 AKTIVITY NA ROZVOJ TVORIVÉHO PÍSANIA	13
3.1 Vytváranie vzťahu k textu	13
3.2 Učíme sa tvoriť	17
3.3 Učíme sa na spätnej väzbe	21
ZÁVER	24
Zoznam bibliografických zdrojov	25
Zoznam príloh	26
Príloha 1	27
Príloha 2	29
Príloha 3	30

ÚVOD

*“Hranice môjho sveta sú tam, kde sú hranice môjho jazyka”
(Ludwig Wittgenstein)*

Učenie sa cudzích jazykov a ich ovládanie je jeden z kľúčových predpokladov úspešného človeka nielen v európskom priestore ale v aj celosvetovom merítku . Cudzí jazyk už dávno nie je cieľom učenia sa, ale prostriedkom, ktorý každodenne využívame pri štúdiu, práci a komunikácii vôbec. Jazykové nároky na trhu práce sú stále vyššie a vyššie, od vysokoškolákov sa očakáva, že budú schopní pri štúdiu pracovať s cudzojazyčnou literatúrou.

Ako učiteľka na gymnáziu pripravujem väčšinu svojich žiakov na štúdium na vysokej škole. Predpokladá sa, že po štyroch rokoch gymnaziálneho štúdia budú naši žiaci plynule hovoriť dvomi cudzími jazykmi. Avšak realita je častokrát úplne iná. Čoraz častejšie sa učelia stretávajú s pocitom, že úsilie, ktoré vynakladajú nemá odozvu. Myslím si, že je to tak problém žiaka ako učiteľa, hoci je niekedy ťažké si to priznať. Sme preto nútení neustále sa vzdelávať, vyhľadávať a vymýšľať nové aktivity a postupy, ktoré okrem toho, že majú žiaka niečo naučiť, musia ho v prvom rade motivovať. Zároveň musíme mať na zreteli fakt, že sa často nemôžeme spoľahnúť na domáce štúdium a učenie sa prostredníctvom domácich úloh na strane žiaka a o to viac sa zamerať na precvičovanie na hodine. Efektívna hodina musí byť teda veľmi precízne rozplánovaná, učiteľ musí pohotovo reagovať tak, aby žiakov neustále udržal v strehu a zároveň zaujatých (motivovaných).

Písomný prejav je jednou z najnáročnejších kompetencií pri učení sa cudzieho jazyka, vzhľadom na to, že vyžaduje prepojenie vedomostí z viacerých jazykových rovín (gramatická, štylistická, syntaktická, morfológická) a oblastí poznania. Žiaci neradi píšú slohy a keď prichádzajú na našu školu, často už majú osvojené nesprávne techniky písomného prejavu. Berú sloh ako nutné zlo, za ktoré asi dostanú zlú známku, zmieria sa s tým, že nevedia písať slohy a dúfajú, že si zlú známku za sloh vykompenzujú inou známkovanou aktivitou. Bohužiaľ, toto platí aj pre mnohých pomerne jazykovo zdatných žiakov. Takéto zmýšľanie možno pomôže žiakom udržať si svoju známku na vysvedčení, ale vieme, že je to krátkozraké zmýšľanie.

Mojim cieľom je pracovať na hodinách so žiakmi tak, aby po štyroch rokoch boli pripravení vykročiť ďalej a právom si uvádzali vo svojich životopisoch jazykovú úroveň B2 z anglického jazyka.

Potreba vytvoriť písomný prejav, v akejkoľvek podobe, bude s veľkou pravdepodobnosťou sprevádzať absolventov gymnázia celým ich životom. Myslím si, že obdobie vzdelávania na stupni ISCED 3 je najvyšším časom, kedy by túto zručnosť mali rozvinúť na dobrej úrovni (B2).

Tiež som presvedčená o tom, že písomný prejav je zručnosť, ktorá sa dá naučiť. Písanie je proces, ktorý vyžaduje postupy a techniky, ktoré dokážeme žiakov naučiť.

V prvom rade je potrebné odstrániť u žiakov zaužívané stereotypy a ukázať im, že sú schopní svoju zručnosť v písaní vylepšovať.

V tejto OPS popisujem akým spôsobom pracujem so žiakmi na hodinách zameraných na písanie. Aktivity a postupy som vymyslela s cieľom zmeniť vyučovanie písomného prejavu na našej škole. Pri zavádzaní do praxe a testovaní jednotlivých cvičení som si podrobne zapisovala poznámky o priebehu hodín v rôznych skupinách, podľa ktorých som následne aktivity upravila do súčasnej podoby.

V prvej kapitole stručne opisujem východiskový stav - situáciu, ktorá ma prinútila vážne sa zamyslieť a najmä konať. V druhej kapitole popisujem ako som zavádzala svoje nové aktivity do praxe, požiadavky na vyučovací proces ako aj problémy, s ktorými som sa stretla. Tretia kapitola je venovaná opisu desiatich typov aktivít na rozvoj písomného prejavu a uvádzam v nej aj konkrétne hotové zadania, ktoré môžu byť priamo použité.

Verím, že zmenou nášho prístupu a zavádzaním nových techník spoločne dokážeme naučiť žiakov prostredníctvom písania syntetizovať poznatky a prispieť tak k celkovému napredovaniu ich osobností.

1 VÝCHODISKOVÝ STAV

“Neviem, čo mám písať, ja vážne neviem písať slohy” - to je veta, ktorú asi všetci učitelia v dnešnej dobe počujeme od svojich žiakov veľmi často. A ak aj nie, tak to, čo doma večer čítame, keď opravujeme žiacke práce nás núti uvedomiť si, že niečo nie je v poriadku. Veľakrát som sa pohoršovala a znechutila si večer sediac nad nič nehovoriacimi vetami.

Možno pre nedostatok času, možno kvôli slabej vôli žiakov pracovať na sebe sa písanie slohov na hodinách posunulo do roviny, že učiteľ zadá žiakom tému slohovej práce, v lepšom prípade so žiakmi prejde vzorový sloh v učebnici a nainštruuje ich, aby v slohu postupovali podľa pokynov v cvičení x.

V našom ponímaní nič nepochopiteľné. Knihy sú zostavené relatívne pútavo a inštrukcie sú častokrát natoľko podrobné, že veľmi snaživý žiak by bol schopný sa podľa nich učiť aj sám.

V čom je teda problém? Prečo sú žiacke práce plošne také slabé? Pravdepodobne je to aj preto, že žiaci na hodinách málo počúvajú a nevenujú dostatočnú pozornosť preberanému učivu. Následne, sa strácajú v textoch, nerozumejú novo preberaným konštrukciám alebo im unikne akú formu má mať požadovaný útvar.

Okrem toho si myslím, že je sloh na hodinách podceňovaný a že sa mu nevenuje dostatočný priestor. Ak učiteľ zadá žiakovi zadanie, žiak sa doma so slohom popasuje rôznymi spôsobmi - možno skúsi niečo napísať sám doma, no častejšie niečo zhotoví ledabolo cez prestávky v škole, skúsi niečo napísať po slovensky do internetových prekladačov, poprosí spolužiaka, stiahne niečo podobné z internetu, alebo to rovno vopred vzdá.

Následne mu učiteľ “výtvor” opraví a vo väčšine prípadov to skončí veľkým neúspechom a znechutením žiaka aj učiteľa.

Veľakrát úplne absentuje spätná väzba zo strany učiteľa, resp. je obmedzená len na vyznačenie chýb a známku. Potom sa všetky slohové aktivity odsunú bokom na niekoľko mesiacov a potom sa situácia zase zopakuje - nedostatočne interaktívny výklad učiva, slabá motivácia, zlá známka, znechutenie - blúdenie v kruhu. Takýto postup je kontraproduktívny, pretože žiak:

1. nemá dostatok zručností a vlastných skúseností na to, aby sloh napísal v očakávanej kvalite = jednostranný výklad bez dôsledného precvičenia,
2. dostane oznámkovaný sloh s vyznačením chýb, ktorý síce vezme na vedomie, ale nie je preňho usmernením pre budúcnosť = nedostatočná spätná väzba (pozn. v nasledujúcej kapitole opisujem ako sa mi osvedčilo robiť žiakom konštruktívnu spätnú väzbu).

V neposlednom rade chýba motivácia. Najskôr musíme my učitelia chcieť uveriť, že dokážeme žiakov naučiť pracovať na rozvoji kompetencie písania a tiež odhodiť predsudky o tom, že žiaci nebudú chcieť pracovať a že naše úsilie vychádza nazmar.

Myslím si, že by sme sa na zadania mali pozerat' viac žiackymi očami a zaujať ich. Postupovať malými, ale o to systematickejšími krôčikmi (a hlavne kráčať dlho). Je to reálna a náročná výzva pre každého z nás učiteľov, ale keď ju zdoláme, možno sa nám podarí nahradiť rozhorčenie pri večernej oprave slohov za úprimný smiech, alebo hodnotné zamyslenie sa.

2 ZAVÁDZANIE INOVATÍVNYCH AKTIVÍT PRI VYUČOVANÍ SLOHU

Na začiatku je potrebné zdôrazniť, že vyučovanie slohu sa nemôže limitovať na niekoľko hodín za školský rok. Ak sa napríklad žiaci majú v prvom ročníku gymnázia naučiť písať štyri slohové útvary, nebudú nám na to stačiť štyri hodiny, ani osem.

Učiť písomný prejav je dlhodobý, komplexný proces, ktorý vyžaduje vytrvalosť, systematickosť a plánovanie.

Učiteľ musí dosiahnuť, aby bolo cieľom študenta mať zručnosť v písaní a aby si uvedomoval jej dôležitosť pre aktuálne napredovanie a dosahovanie výsledkov, ale najmä pre jeho budúcu kariéru.

2.1 Zavádzanie systému

Na našej škole majú žiaci v prvých dvoch ročníkoch dotáciu 4 hodiny angličtiny týždenne, v treťom až štvrtom ročníku majú okrem toho ešte 2 hodiny konverzácií a 1 hodinu cvičení z anglického jazyka.

Ja odporúčam, na základe mojich skúseností systematicky venovať 1 hodinu týždenne písomnému prejavu počas celých štyroch rokov (avšak minimálne 3 roky) a výučbu písomného prejavu v takomto zmysle zaviesť aj do učebných osnov a ostatnej pedagogickej dokumentácie. Tento pomer je nevyhnutný na to, aby sme žiakov naučili písať pre život, zvlášť keď uvážime fakt, že slohová práca z cudzieho jazyka má na maturitnej skúške takú istú váhu ako test v externej časti MS.

Potom je potrebné žiakom vysvetliť, akým systémom bude prebiehať vyučovanie, ktorá hodina v týždni bude slohová a aké pomôcky si majú vtedy nosiť. Vysvetlíme im, že systematickou prácou na slohu počas tak dlhého obdobia bude každý jeden z nich pripravený na maturitný sloh a že časom objavia aj iné výhody tohto systému práce na hodinách.

2.2 Motivácia

Dôležité je začať vyučovanie slohových hodín pozitívne. Vyberať nenáročné, hravé a nenásilné aktivity na rozvoj písania (vid' aktivity č. 1 - 3). Je výborné, keď sa nám podarí dosiahnuť stav, keď si žiaci myslia, že to sú oddechové (zábavné) hodiny, kde sa až tak "nenarobia" a keď sa na tie hodiny tešia (každý dôvod sa počíta, dajme im ich čo najviac).

Počkáme si kým takýto stav dosiahneme (moja skúsenosť je 1 - 2 mesiace). V tejto fáze netreba nič uponáhľať.

V úvodnom období sa tiež neučíme žiadny konkrétny slohový útvar, ani inú slohovú teóriu. Je to čas naprávania a premeny vzťahu k textu a k jeho tvorbe a preto je to veľmi dôležitá časť slohového vyučovania.

2.3 Jasná pravidlá

Keď cítime, že sa môžeme posunúť z počiatočnej fázy je dobré zaviesť niekoľko pravidiel:

1. Pri práci **nikdy** nebudeme používať internetové textové prekladače (ako Google Translate a mnohé iné) a vysvetlíme im prečo je práca so slovníkom prínosná (kl'udne to môže byť aj internetový **kvalitný** slovník ako Online Oxford Learner's Dictionary) a prečo je práca so softvéromi, ktoré im preložia celé myšlienky a bloky textu kontraproduktívna.

2. Plagiátorstvo je prísne zakázané! Je dobré sa v tejto fáze so žiakmi na tému plagiátorstva porozprávať, vysvetliť im názorne prečo nie a povzbudiť ich tým, že ak sa nechajú na týchto hodinách viesť, budú dobrí sami a nebude im treba sa k takým riešeniam utiekať. Plagiátorstvo vieme u žiaka rýchlo rozpoznať a aj odhaliť - môžeme žiaka vyzvať aby nám prerozprával svoj sloh a pýtať sa na detailné informácie a aj na "podozrivé" slová, o ktorých predpokladáme, že im žiak ani nerozumie. Hoci ja osobne som veľký zástanca pozitívneho (niekedy až holistického) prístupu, plagiátorstvo nekompromisne a zásadovo trestám (žiaci musia napísať nový text, často so mnou za chrptom, s prísnu a zároveň sklamanou tvárou - žiaci zažívajú negatívne pocity, ktoré ale nie sú spojené s písaním, ale z plagiátorstvom = žiadané). Je podstatné, aby sme preverili každé podozrenie na plagiátorstvo a ak sa budeme správať zásadovo, žiaci veľmi rýchlo pochopia, že je to pre nich veľká strata času, pretože okrem toho, že nad hľadáním a odpisovaním cudzieho textu strávili veľa času, písaniu toho vlastného sa nevyhli...

Tieto prvé dve zásady sú pre dobré fungovanie slohových hodín zásadné.

Ďalšie osvedčené pravidlá sú:

3. Jedno nové pravidlo každý (slohový) deň: Táto aktivita spočíva v tom, že na každej jednej slohovej hodine poviem žiakom jedno jednoduché pravidlo o anglickom jazyku na začiatku hodiny (napr.: "Za *However* sa vždy píše čiarka", alebo "za *if* nikdy nemôže ísť *will*", alebo " ak je v názve *of*, tak celý názov má určitý člen *the* - *The Street of Lovers*). Tieto pravidlá ich učím ako fakt a nevysvetľujem im ich v gramatickom kontexte. Žiaci si pravidlo zapíšu. Na konci hodiny sa ich znovu spýtam na pravidlo dňa a keď už máme vytvorenú databázu pravidiel, tak sa ich len tak medzi rečou niekedy na niektoré pravidlo opýtam (napr. " a vy už viete, že ak je v názve *of*, tak celý názov musí mať... - žiaci doplnia-"). Keďže je to pravidlo, ktoré máme zaužívané, celá aktivita netrvá viac ako dve minúty. Jednoducho iba poviem: "Pravidlo dňa: ..." žiaci si zapíšu a pracujeme ďalej.

4. R.I.P. words: very, big, nice. Tieto slová necháme "odpočívať v pokoji". Naučíme žiakov, aby vždy keď budú chcieť použiť nejaké z týchto slov, našli iné slovo, ktoré lepšie vystihne, čo chceme povedať. Uvedené slová sú slovná zásoba úrovne A1.1., ktoré ovláda každý jeden žiak. Ak im ich prostredníctvom tohto pravidla nenásilne zakážeme

používať, budú nútení zamyslieť sa a hľadať synonymá (zrazu zistia, že existuje aj quite, extremely, enormous, huge, large, kind, helpful, easy-going a iné).

2.4 Správna postupnosť krokov

Je potrebné aby sa žiaci naučili, že nemôžu začať písať bez rozmyslenia a jednoducho zapisovať myšlienky ako k nim prichádzajú. Potom sa väčšinou dopúšťajú zbytočných chýb, ktoré robia text menej zrozumiteľným – skáču z myšlienky na myšlienku, vracajú sa k tomu, čo už predtým rozobrali, postupujú chaoticky.

Po všeobecných pravidlách v časti 2.3 vysvetlíme žiakom postup pri písaní každého slohu (zdôrazňujem, že správne slohové návyky sa musia získavať postupne a je teda potrebné vstúpiť žiakom uvedené pravidlá a postupy opakovane, dlhodobo a systematicky aby si ich osvojili natrvalo):

- Zozbierať myšlienky (na hodinách môžeme precvičovať metódou brainstormingu) - žiaci si zapisujú svoje myšlienky voľne na papier. Povzbudzujeme ich, aby si zapísali všetky nápady. Na začiatku ich možno bude potrebné povzbudiť - osvedčilo sa mi klásť im otázky (2-3) a nechať žiakov, aby sa od nich odrazili.
- Vybrať si jednu nosnú myšlienku (tému).
- Napísať koncept.
- Skontrolovať, či koncept plne vystihuje naše myšlienky, či úplne obsiahne tému.
- Skontrolovať použitie vetných konektorov, členenie.
- Nahradiť rovnaké výrazy synonymickými.
- Napísať čistopis.

2.5 Spätná väzba

Ako som uviedla v opise východiskového stavu, spätná väzba nás učiteľov na žiacke slohy väčšinou pozostáva z vyznačenia chýb a zo známky.

Na to, aby sa písomný prejav žiaka mohol rozvíjať, je potrebné, aby jeho práca bola zhodnotená podrobne.

Konštruktívna spätná väzba by mala:

- chyby nielen vyznačiť, ale aj opraviť (niekedy dokonca aj s vysvetlením),
- nevhodné výrazy nahrádzať návrhom iných konštrukcií,
- dopĺňať žiacku prácu o návrhy na vylepšenia,
- hodnotiť prácu pridelením bodov za obsah, členenie, gramatiku a slovnú zásobu (napr. po 5 bodov za každý aspekt),
- zhodnotiť celú prácu slovne, vypísať silné a slabé stránky,
- zhodnotiť prácu známkou.

Takáto konštruktívna spätná väzba je pre učiteľa síce veľmi náročná, ale pri práci so žiakmi je veľmi efektívna. Po čase si žiaci tak osvoja tento systém, že budú presne

vedieť, čo od nich očakávame a už pri písaní konceptu dokážu predpokladať, čo by sme im asi v hodnotení napísali. Tiež si spomenú na to, čo sme im v hodnotení vytkli a pokúšajú sa o nápravu a tiež vedľa, čo sme im pochválili a sú istejší, keď daný prvok alebo figúru zopakujú znovu.

Mnohí odborníci v oblasti psychológie vzdelávania odporúčajú nepoužívať pri opravovaní žiackych prác pero s červenou náplňou. Ja opravujem práce zeleným perom alebo ceruzkou a naozaj sa mi potvrdilo, že žiaci nevnímajú opravu ako zlyhanie.

Keď si žiaci robia spätnú väzbu na hodine, niekedy používame aj viac farieb (vtedy aj červenú) a opravujú hrubé chyby červenou, drobné chyby zelenou a svoje návrhy na vylepšenie a doplnenia inou farbou, ktorú si každý vyberie (oranžovou, fialovou...).

Navyše, niekedy si môžu spätnú väzbu robiť aj žiaci medzi sebou pod dohľadom učiteľa. Vtedy hodnotenie nie je tak detailné, avšak nemalo by obsahovať chybné postrehy (učiteľ usmerňuje). Žiaci sa učia aj keď hodnotia práce svojich spolužiakov.

V prílohe č. 2 uvádzam príklad opraveného slohu s konštruktívnou spätnou väzbou.

3 AKTIVITY NA ROZVOJ TVORIVÉHO PÍSANIA

V tejto nosnej kapitole uvádzam 10 typov aktivít s podrobným metodickým opisom postupov. Aktivity sú detailne rozpracované a je možné ich priamo použiť, alebo si ich prispôbiť.

Mojim cieľom je rozvíjať písomný prejav u žiakov aj prostredníctvom rôznorodosti tém a zadaní. Zatiaľ čo pre jednu skupinu je diskusia na tému školské uniformy nesmierne zaujímavá a podnetná, inú skupinu zaujať nemusí. Aktivity nie sú spracované do podoby pracovných listov s cieľom ponechať učiteľom absolútnu voľnosť pri výbere čo najpodnetnejšej témy na spracovanie pre konkrétnu skupinu žiakov. Majú slúžiť ako návody a inšpirácie na efektívne vedenie slohových hodín. V prípade potreby je možné na ich základe vytvoriť pracovné listy na mieru pre konkrétnu skupinu žiakov.

3.1 Vytváranie vzťahu k textu

Aktivity 1 – 3 majú za cieľ prelomiť ľady vo vzťahu žiakov nielen k písaniu slohu, ale k textu ako takému.

Existuje veľa aktivít s textom, ktoré môžu poslúžiť na vytváranie a posilňovanie kladného vzťahu žiaka k textu. Jednou z nich je čítať so žiakmi krátke pútavé textíky (v prílohe č. 3 uvádzam vzorové texty, s ktorými pracujem na hodinách ja). Ďalšou je napríklad bežiaci diktát (running dictation) a iné už vymyslené cvičenia a hry, ktoré môžeme použiť ako podporu k uvedeným aktivitám.

Aktivita 1: Kolektívne písanie 3-2-1

čas: 20 min

ciele: vytvárať pozitívny vzťah k textu

pomôcky: tabuľa a popisovač, alebo PC a dataprojektor

úroveň: aplikovateľné pre A2-B2

Kolektívne písanie je aktivita vhodná najmä v období zavádzania tvorivých techník písania vo vyučovaní anglického jazyka ako aj v prípade, že je našim cieľom motivovať žiakov k písaniu, odmeniť ich hrou a kreatívnou aktivitou.

Výhodou tejto aktivity je, že dokáže osloviť a zainteresovať aj menej zdatných žiakov so slabou slovnou zásobou.

Metodický opis aktivity

Učiteľ zadá žiakom nadpis textu, ktorý majú vytvoriť - odporúčam príbeh, rozprávku alebo rozprávanie, príp. aktívny opis. (napr. The green dwarf (rozprávka), I couldn't believe my eyes... (rozprávanie), the butterfly and the tiger (rozprávka), Our ideal school (opis))

Učiteľ vysvetlí žiakom nasledovné pravidlá: všetci spolu budeme tvoriť rozprávku (resp. iný slohový útvar). Každý z vás môže na jedno prihlásenie povedať maximálne tri slová (môžu aj jedno alebo dve). Slová pridávate prihlásením sa. Slová musia zapadať do existujúceho textu. Ten istý žiak sa nemôže prihlásiť dvakrát za sebou (nemôže sa stať, že niekto pridá 6 slov naraz). Medzi jeho prihláseniami musí byť minimálne jeden iný žiak. Takýmto spôsobom budú žiaci tvoriť sloh.

Ak na začiatku nemajú žiaci predstavu ako začať, môže začať učiteľ (napr. "Once I saw/met" alebo "There was" alebo "When I" alebo "In the middle" - čokoľvek). Myšlienky budú prichádzať samé, pretože predstavivosť všetkých žiakov bude fungovať na plné obrátky. Keďže môžu pridať max. 3 slová, nemusí sa slabší žiak veľmi trápiť gramatikou (napr. Ak existuje veta: **Once I met a small boy who was carying something green. "What is that?" - I asked...**, tak žiak, ktorý pridá *something green* alebo *what is that?* nepotrebuje v danej chvíli tvoriť gramatickú konštrukciu).

Úloha učiteľa je pre konštruktívny priebeh aktivity kľúčová! Učiteľ pozitívne motivuje žiakov, najmä na začiatku aktivity, musí ju uviesť ako hru a odviezť pozornosť od písania akéhosi slohu. Odporúčam, aby učiteľ zapisoval vety, či už na tabuľu alebo do počítača s projekciou na interaktívnu tabuľu alebo plátno. Učiteľ musí 1. moderovať tvorbu - z času na čas môže vložiť slovo, ak si myslí, že to pomôže vývoju deja. Dbáť na to, aby neboli v slohu závažné gramatické chyby (napísať aj nesprávne nadiktované a opýtať sa ostatných, ako by to bolo lepšie) Pozor! neopravujeme drobné chyby (napr. ak použije žiak jednoduchý minulý čas v konštrukcii, kde by predprítomný čas bol vhodnejší, nechám vetu v pôvodnej podobe a neopravujem ju aby nedošlo k zanedbaniu primárneho cieľa "rozpísať" žiakov) ani nepodsúvame žiakom príliš veľa našich myšlienok. Učiteľ sleduje čas a dbá na to, aby sa dej vyvíjal, príp. nasmeruje k ukončeniu deja, ak je to potrebné.

Veľmi odporúčam, aby učiteľ z času na čas (cca každé 4 vety) prečítal to, čo bolo doposiaľ vytvorené (aby si žiaci zorganizovali myšlienky). Osvedčilo sa mi, keď text čítam tak, že ho hrám (skáčem ako trpaslík, gúlim oči, zakrývam si ústa s údivom, výrazne intonujem, mením hlasy, šušťím ako lístie, zvoním ako telefón...) - veľmi to pomôže, hlavne na prvých hodinách zavádzania tvorivých techník v písaní), žiaci vidia, že keď normálne relatívne prísna učiteľka môže zrazu na hodine začať hrať, tak aj oni môžu popustiť uzdu svojej fantázii a vymýšľať tak unikátny, originálny príbeh.

Celý výsledný text by mal mať cca 150 - 220 slov, najlepšie sa mi osvedčili texty s dĺžkou cca 170 slov.

Na konci je potrebné, aby žiak so zmyslom pre jazyk a intonáciu celé "dielo" prečítal (povzbudzujeme ho, aby text zahral) a učiteľ všetkých žiakov pochválil a zdôraznil, že vytvorili zmysluplný príbeh (resp. iný slohový útvar) a že to zvládli, každý prispel - nechať v nich zaznieť ten pocit úspechu, zábavy a eufórie.

Toto cvičenie som robila v mnohých triedach a vždy sa žiaci chceli zapojiť (hoci sa niektorí z nich prvé minútky tvária skepticky).

Dôležité! Učiteľ musí vopred dôsledne naplánovať nadpis tak, aby bol pre žiakov podnetný, predstaviť si možné scenáre (nevnucovať!) a stále striehnuť, aby sa aktivita vyvíjala konštruktívne (v prípade, že niekto doplní niečo absolútne nevhodne, jednoducho mu povieme, že to nie je vhodné a že to nezapišeme. Nerobíme z toho vedu a nenecháme, aby to pokazilo aktivitu, vyvoláme niekoho ďalšieho).

Zmyslom celej aktivity je "rozpísať" žiakov, "odľahčiť" náročnosť písania, vytvárať (a častokrát aj pretvárať) vzťah žiakov k textu a k písaniu.

Táto aktivita môže pokračovať aktivitou č. 2 - Kolektívna deštrukcia textu. V tom prípade je aktivita celohodinová (40 min).

Aktivita 2: Deštrukcia textu 3-2-1

čas: 20 min

ciele: vytvárať pozitívny vzťah k textu, tvorba textu

pomôcky: tabuľa a popisovač, alebo PC a dataprojektor, **text z aktivity č. 1.**

úroveň: A2-B2

Táto aktivita sa môže realizovať len ak sme predtým realizovali aktivitu č. 1 - Kolektívne písanie.

Spočíva v tom, že žiaci postupne vymažú celý text podľa určitých pravidiel.

Zmyslom aktivity je budovať kladný vzťah žiakov k textu a ukázať im, že pracovať s textom a tvoriť text nemusí byť nudná činnosť. Ide o to, aby sa nenásilnou formou odbúraval bariéry a stres z písania.

Metodický opis aktivity

Výsledkom aktivity č. 1 je text, ktorý nám posluží pre túto aktivitu. Neodporúčam realizovať aktivitu tak, že žiakom prinesieme hotový, vopred pripravený text, pretože sa stratí emocionálny vplyv textu na žiaka. Žiak musí najskôr zažiť pocit úspešného vytvorenia textu, obľúbiť si konkrétne slová, resp. časti textu, oceniť nápad, ktorým prispel...

Učiteľ vysvetlí žiakom nasledovné pravidlá: teraz budeme spolu tento text rozkladať. Každý z vás môže zmazať maximálne tri slová (môžu aj jedno alebo dve) tak, aby ostala zachovaná logická veta (jej význam sa môže zmeniť) Napr. **Once I met a small boy who was carying something green. "What is that?" - I asked...**, - v prvom kroku prečiarknu *small*, v druhom *green*. Mohli by sme postupovať napr. aj tak, že by sme ponechali *green* a vymazali *carying something* a teda výsledna veta by bola *Once I met a boy who was green*. Došlo by k úplnej zmene významu vety, k zvratu, žiaci by sa zabávali pri tvorení nového textu z existujúceho textu... Učiteľ by mal nechať aktivite voľný priebeh a dbať na to, aby novovzniknuté vety boli správne a aby nikto nevymazal viac, než je povolené. Postupne dôjde k takej redukcii textu, že nám na tabuli ostanú len dve - tri slová. Skúsime povzbudiť žiakov, aby z nich ešte niečo vymazali, ak sa dá. Ak nie, necháme ich krátko sa na tie slová pozerat' a vymažeme ich. Oстане prázdna tabuľa.

Učiteľ vysvetlí žiakom, že kým sme celý text mazali, vznikali nové a nové texty z pôvodného textu a všetky boli správne. Žiaci počas hodiny vytvorili niekoľko korektných príbehov.

Je potrebné nechať ten pocit v žiakoch krátko doznieť. Je možné, že žiaci nebudú úplne rozumieť významu aktivity, napr. môžu sa spýtať, že načo sme to písali, keď sme to aj tak celé zmazali a iné. To nevádi. Žiak nemusí chápať pedagogickú podstatu aktivity a jej metodológiu. Dôležité sú pocity, ktoré vznikajú v procese tvorenia a rozkladania textu. Úlohou aktivity je vyvolať u žiakov príjemné pocity, asociovať tvorenie textu so zábavou, vzbudzovať v žiakoch záujem.

Aktivita č. 3: 3x3 minútky písania

čas: 4 minúty na konci hodiny

ciele: vytvárať pozitívny vzťah k textu, tvorba textu

pomôcky: mobilný telefón, alebo iné zariadenie na nahrávanie zvuku

úroveň: A2-B2

Poznámky: **veľkosť skupiny:** skupiny do 15 žiakov

forma práce: skupinová

potrebná vysoká úroveň IKT zručností učiteľa

Experti tvrdia, že, ak žiaci venujú tri minúty tvorbe vlastného textu aspoň trikrát týždenne, výrazne sa zvýši ich schopnosť syntetizovať myšlienky a má to blahodarný vplyv nielen na rozvoj ich jazykových kompetencií, ale na celkový vývoj ich osobnosti (Robinson; 2001).

Aktivita spočíva v tom, že žiaci na konci hodiny dostanú trojminútový priestor na napísanie akéhokoľvek textu, ktorý obsahuje minimálne jednu pozitívnu myšlienku.

Metodický opis aktivity

Učiteľ vyzve žiakov, aby napísali za tri minúty akýkoľvek súvislý text, v ktorom bude minimálne jedna pozitívna myšlienka.

Prvýkrát si žiaci nevedia predstaviť, čo od nich očakávame. Vysvetlíme im, že môžu napísať ČOKOLVEK - kratučkú rozprávku, zhrnúť svoj deň/víkend, porozprávať čo sa im stalo, opísať osobu, napísať čo ich trápi (musia uviesť aspoň jednu pozitívnu vec), čo ich teší, čo majú radi, aký je najbližší futbalový zápas, akú knihu čítajú, aký film videli, čo budú robiť večer, ako sa má ich pes, opísať počítačovú hru, svoju aktuálnu náladu, čo ich dnes ešte čaká v škole, čo sa naučili na poslednej biológii - absolútne bez obmedzenia.

Minimálna dĺžka je 5 viet. Maximálna nie je stanovená.

Ja to robím tak, že žiakom rozdam kúsky farebného papiera o veľkosti cca 10 x 10 cm (list papiera rozdelím na tri časti po šírke a potom ešte na polovicu = 6 kúskov papiera). To, že sú papieriky farebné ich povzbudí, vyberajú si farbu, majú kladný zážitok = nevedomky si vytvárajú pozitívny vzťah k textu.

Textíky nie je potrebné vyhodnocovať, ani opravovať.

Výsledok tejto aktivity nevidno z hodiny na hodinu. Som však presvedčená, že aj takáto maličkosť pomôže mojim žiakom posunúť sa o krok vpred..

Pre mňa má táto aktivita aj poznávací efekt -často si ich textíky čítam, keď vykonávam dozor a tak sa mi neraz podarí nazrieť do duše mojich žiakov a vnímať ich tak v akomsi celistvejšom kontexte.

3.2 Učíme žiakov tvoriť

Aktivity 4 – 8 sú zamerané na rozvoj produktívnych zručností žiakov. Majú za cieľ pútavou formou naučiť žiakov písať konkrétny slohový útvar.

Každá z uvedených aktivít má byť použitá až po hodine s výkladom, kde jasne, rýchlo a stručne vysvetlíme žiakom na čo daný útvar slúži, aké je vhodné členenie – odporúčam nakresliť, uvedieme názorné frázy a spájacie výrazy typické pre konkrétny útvar.

Žiaci si urobia poznámky. Hodinu ukončíme krátkou zaujímavou aktivitou (čítanie, písanie 3x3 a iné).

Aktivita č. 4: Nahrajme si sloh

čas: 15 min. (prispôsobiteľné)

ciele: motivovať žiakov k netradičnej tvorbe textu

pomôcky: mobilný telefón, alebo iné zariadenie na nahrávanie zvuku

úroveň: A2-B2

veľkosť skupiny: skupiny do 15 žiakov

poznámka: forma práce: skupinová

vysoká úroveň IKT zručností učiteľa

Táto aktivita je jedna z aktivít na “rozpísanie” žiakov. Využívame ju najmä pri odstraňovaní predsudkov a obáv z písania slohu. Spočíva v tom, že sloh žiaci nepíšu, ale prispievajú svojimi vetami do nahrávky. Žiakom sa páči, že nemusia nič písať, že nahrávajú svoje hlasy...

Je potrebné, aby učiteľ mal k dispozícii techniku na nahranie zvuku a aby následne dokázal nahrávku previesť do písaného textu. Ja používam svoj mobilný telefón, ktorým žiakov nahrám. Robíme len zvukovú nahrávku.

Metodický opis aktivity

Učiteľ si vopred pripraví zadanie na jednoduchý slohový útvar - list priateľovi, krátke rozprávanie...

Povie žiakom, že dnes nebudú nič písať a že dnes si svoj text spoločne nahrajú.

Upozorníme ich, že po spustení nahrávania musia byť disciplinovaní, aby sme na nahrávke nemali žiadne rušivé zvuky. Tiež im povieme, že keď všetci spojíme sily, budeme mať pekný výsledný produkt - našu spoločnú nahrávku. Vyzveme žiakov, aby

rozprávali zreteľne a nahlas a aby reagovali pohotovo, aby neboli v nahrávke zbytočné pauzy.

Zadáme žiakom zadanie, dohodneme sa na nejakej prvej vete a stanovíme si, kto povie do nahrávky nadpis a kto ďalší povie tú prvú vetu.

Spustíme nahrávanie. Žiaci sa v tichosti prihlasujú, učiteľ sa k ním priblíži (resp. k ním nasmeruje nahrávacie zariadenie) a nahráva. V prípade, že sa aktivita nevyvíja podľa našich predstáv, môžeme nahrávanie prerušiť, usmerniť žiakov a nahrávať ďalej.

Ak by vznikla hluchá pauza, môže učiteľ vložiť nejakú svoju myšlienku, aby sa žiaci znovu rozbehli.

Po ukončení nahrávania žiakom nahrávku nepúšťame (aj keď vždy veľmi chcú) a prinesieme im ju až na ďalšiu hodinu.

Po hodine nahrávku upravíme na počítači, vystrihneme pauzy, prípadne iné rušivé momenty.

Na ďalšiu hodinu prinesieme žiakom už upravenú nahrávku, pustíme im ju, pochválime ich za peknú prácu a zdôrazníme, že keby sme to teraz napísali na papier, mali by sme pekný sloh, ktorý oni sami vytvorili.

Táto aktivita je pre žiakov motivujúca, lebo ich istým spôsobom núti prekonať svoj strach, strach z hovorenia, nahrávania, tvorenia príbehu... a keď to dokážu, majú pocit hrdosti sami na seba, na to, že to zvládli. Je to pre nich zvládnuteľná výzva. Úloha učiteľa je nesmierne dôležitá, pretože musí žiakov podnietiť, motivovať a nadchnúť a tiež podporiť a posmeliť.

Aktivita 5: Vytvorenie skupinového slohu

čas: 40 min.

ciele: Aktívne precvičenie písania slohu, aplikácia teoretických poznatkov do praxe

pomôcky: tabuľa a popisovač, alebo PC a dataprojektor, zadanie

úroveň: A2-B2

Aktivita spočíva v spoločnom napísaní slohu na konkrétne zadanie.

Cieľom aktivity je ukázať žiakom ako má požadovaný slohový útvar vyzerat', aké náležitosti má spĺňať a v neposlednom rade aj to, že dokážu požadované zadanie vypracovať. (odbúrat' myšlienky typu - neviem, čo tam má byť, neviem ako sa to píše, neviem písať úvahy...)

Metodický opis aktivity

Učiteľ si vopred **pripraví zadanie** na slohový útvar, ktorý chce so žiakmi precvičiť. Zo zadania musí byť jasné aký útvar majú žiaci písať, aký má mať ich práca rozsah a čo presne očakávame od textu po obsahovej stránke - jasná téma. Odporúčam, ak je to možné, okrem nadpisu zadať aj jednotlivé body, ku ktorým sa majú žiaci vyjadriť a naviesť ich takýmto spôsobom na vytvorenie si uceleného obrazu o ich budúcom slohu.

Učiteľ **navádza k diskusii** o tom, čo bude daný sloh obsahovať, ako sa vyjadríme k jednotlivým bodom. - Moderuje diskusiu a dbá, aby netrvala dlhšie ako 3-4 minúty.

Učiteľ zväži, či si všetci žiaci musia písať celý sloh, alebo, či len tvoria a píšu na počítači a následne si ho rozpošlú (resp. skopírujú na USB kľúč).

Píšeme spoločný sloh (odporúčam písať na počítači s projekciou na tabuľu/plátno). Text môžu chodiť písať žiaci. Na začiatku bude možno treba žiakom pomáhať, ponúknuť im konkrétne vety. V priebehu písania slohu môžeme z času na čas obohatiť žiacke vety synonymickými výrazmi (napr. *extraordinary, unique, spectacular, marvelous* namiesto *very nice*, vetnými konektormi (*I am pretty sure that...* namiesto *I think*, alebo *Let's see an example* namiesto *For example...*) Odporúčam vopred so žiakmi prejsť široké spektrum vetných konektorov a nechať ich vyvodiť si, prečo sú niektoré krajšie a vhodnejšie ako iné. Tabuľku s prehľadom vetných konektorov uvádzam ako doplnkový materiál v prílohe č. 1.

Keď už máme ako-tak napísaný sloh (cca 160 slov). Prečítame ho nahlas žiakom a vyzveme ich aby **sloh doplnili**, zamysleli sa nad možnosťou využitia synonym, skontrolovali, či spĺňa zadanie úplne a či má všetky náležitosti požadovaného žánru a útvaru).

Ak sme v kroku 3 zvolili, že žiaci si nepísali sloh do zošitov, tak na domácu úlohu im dáme sloh prepísať z digitálnej podoby do zošita + priniesť **aspoň jedno vylepšenie** na nasledujúcu hodinu (okrem tých vylepšení, ktoré spravili spoločne na hodine).

Na nasledujúcej hodine len námatkovo **skontrolujeme vylepšenia**, ktoré žiaci vymysleli doma (max. 5min).

Túto aktivitu používame najmä vtedy, keď majú žiaci písať vybraný slohový útvar po prvýkrát. Jej hlavnou úlohou je:

1. inšpirovať žiakov
2. ujasniť žiakom ako má to, čo od nich vyžadujeme, vyzerat' po obsahovej aj formálnej stránke (na rozdiel od aktivity č. 1, ktorej hlavnou úlohou je vytvárať pozitívny vzťah k tvorbe textu).

Prirodzeným nadviazaním na túto aktivitu by bolo žiakom napísať ten istý slohový útvar len na inú tému na termínovanú domácu úlohu. Neodporúčam hneď po tejto aktivite písať školskú samostatnú slohovú prácu, pretože pre úspešné zvládnutie vytvorenia dobrého slohu táto aktivita nestačí a je potrebný celý rad aktivít, aby sa dostavili očakávané výsledky.

Aktivita č. 6: Utvor len úvod

čas: 10 min (prispôsobiteľné)

ciele: Naučiť žiakov osvojiť si prvky časti slohového útvaru

pomôcky: tabuľka a popisovač, alebo PC a dataprojektor, zadania (3-5)

úroveň: A2-B2

Pri tejto aktivite učíme žiakov natrénovať si písanie len jednej časti slohu - úvodu. To znamená, že žiaci počas jednej hodiny vytvoria 3-5 úvodov k rôznym témam jedného slohového útvaru.

Zmyslom aktivity je pochopiť ako má vyzerať úvod. Keď postupujeme takýmto spôsobom, môžeme dať žiakom presnejšiu spätnú väzbu a odstrániť viac konkrétnych nedostatkov ako keby nám prečítali celý sloh. Okrem toho, žiaci nemajú pocit, že musia písať tri slohy, ale vlastne len tri odstavce - tri rôzne úvody. Nacvičia si techniky písania úvodu. Naučia sa, že musia postupovať od všeobecného ku konkrétnemu, že môžu napr. začať rečníckou otázkou, alebo aj priamou rečou, že myšlienka v úvode musí predostrieť o čom bude celý sloh pojednávať. Tiež sa naučia, že začať sloh spôsobom: "túto tému som si vybral lebo je pre mňa najľahšia" nie je dobré riešenie. Okrem toho si precvičia aj spájacie výrazy vhodné pre úvod.

Metodický opis aktivity

Učiteľ zvolí aký slohový útvar bude so žiakmi cvičiť a vopred si pripraví zadania. Napr. ak sa rozhodneme trénovať úradný list, pripravíme si tri rôzne zadania na úradný list - list primátorovi o nesúhlase so zrušením cyklistického chodníka, list manažérovi hotela s návrhom vylepšenia služieb, list riaditeľovi cestovnej kancelárie so sťažnosťou na poskytnuté služby.

Učiteľ premietne, príp. napíše prvé zadanie na tabuľu.

Učiteľ žiakov vyzve, aby si predstavili, že idú písať celý sloh. V našom prípade si vytvoria predstavu o tom, čo by v tom celom liste napísali a aká by bola jeho hlavná myšlienka.

Zadáme žiakom pokyny: budete písať len úvod. Ja hovorím: "nič zložité, len pár riadkov" daného slohu, listu. Časový limit je 3-5 minút, podľa skupiny.

Priebežne chodíme pomedzi žiakov a sledujeme, či sa aktivita vyvíja ako potrebujeme, sme nápomocní a upozorňujeme na zostatkový čas.

Po uplynutí časového limitu vyzveme niekoľkých (2-3) žiakov, aby svoje úvody prečítali, dáme spätnú väzbu, povzbudíme žiakov.

Premietneme druhú tému a zopakujeme body 3 - 6.

To isté urobíme aj s tretou témou.

Po zvládnutí troch úvodov na formálny list má žiak dobrú predstavu o vhodnom úvode k danému útvaru, v našom prípade formálneho listu a dokáže taký úvod relatívne ľahko vytvoriť už aj sám.

Aktivita č. 7: Utvor len časť jadra

čas: 10 min. (prispôsobiteľné)

ciele: Naučiť žiakov osvojiť si prvky časti slohového útvaru

pomôcky: tabuľa a popisovač, alebo PC a dataprojektor, zadania (3-5)

úroveň: A2-B2

Táto aktivita je podobná ako aktivita č. 4. Postupujeme rovnako.

Pri písaní časti jadra je cieľom precvičiť si spájacie výrazy vhodné pre jadro zvoleného slohového útvaru, jeho vonkajšie členenie a iné vlastnosti, napr. argumentáciu, opis, porovnávanie, a i.

Je potrebné, aby sme žiakom vysvetlili, aké informácie píšeme do jadra a aká je jeho funkcia.

Dôležité je zachovať v žiakoch predstavu nenáročnosti a preto ich vyzveme aby napísali len časť jadra, napr. len prvý odstavec jadra.

Zase je potrebné, aby si predstavili, o čom by v celom slohu písali, ďalej - že už napísali úvod podľa ich predstáv a teraz vynechali riadok a už len pokračujú ďalej v písaní jadra.

Aktivita č. 8: Utor len záver

čas: 10 min. (prispôsobiteľné)

ciele: Naučiť žiakov osvojiť si prvky časti slohového útvaru

pomôcky: tabuľa a popisovač, alebo PC a dataprojektor, zadania (3-5)

úroveň: A2-B2

Pri tejto aktivite postupujeme ako pri aktivite č. 4.

Vysvetlíme žiakom, že v závere majú zosumarizovať svoje myšlienky a tiež ďalšie formálne a obsahové náležitosti záveru konkrétneho slohového útvaru.

Môžeme im pre ilustráciu aj nejaký záver prečítať pred tým, ako začnú písať svoje závery.

Zase je potrebné, aby si žiaci predstavili, že už napísali takmer celý sloh tak, ako má byť a teraz od nich chceme len cca 5 riadkov, ktorými svoj sloh ukončia.

Keď žiaci zvládnu postupne aktivity č. 6, 7, a 8, majú dobre zvládnutú techniku písania celého slohového útvaru.

3.3 Učíme sa na spätnej väzbe

Aktivity 9 a 10 využívajú konštruktívnu spätnú väzbu, ktorú robia žiaci pri osvojovaní si žiadaných návykov k tvorbe textu.

Aktivita č. 9: Kolektívna oprava slohu

čas: 40 min. (prispôsobiteľné)

ciele: naučiť žiakov identifikovať chyby v texte, zostaviť stylisticky lepšie riešenia

pomôcky: tabuľa a popisovač, alebo PC a dataprojektor, zadania (3-5)

úroveň: A2-B2

Kolektívna oprava slohu je aktivita, počas ktorej žiaci opravujú sloh zobrazený na interaktívnej tabuli. Cieľom cvičenia je naučiť žiakov identifikovať prvky, ktoré sú v texte nesprávne použité - od základných gramatických chýb až po doplnenie myšlienky. Žiaci vidia text z pohľadu učiteľa a precítia, ako učiteľ ich prácu hodnotí. Pri písaní vlastného slohu sa potom vyvarujú viacerých chýb, ktoré by si inak možno ani neuvedomili.

Metodický opis aktivity

Učiteľ vyberie vhodný text - ja používam reálne texty mojich žiakov z predchádzajúcich ročníkov. Vyberám texty, ktoré majú chyby - formálne, obsahové aj gramatické, ale zároveň nie sú ani z tých najhorších. Väčšinou sú to slohy hodnotené známkou 3, alebo, ak mám skupinu s vyššou úrovňou, hodnotené známkou 2 - keďže je tam pomerne málo chýb, motivuje ich to k vylepšovaniu slohu a tvorbe dokonalejších vetných konštrukcií. Text môže byť prepísaný na počítači, alebo zoskenovaný. Ak text prepisujem na počítači, zvolím si písmo, ktoré vyzerá ako ručné a snažím sa zachovať čo najviac chýb. Meno skutočného autora textu ponecháme v anonymite. Je dobré keď žiaci vedia, že ten text napísal reálny žiak z ich školy.

Zobrazíme žiakom text na interaktívnej tabuli.

Vyzveme ich, aby začali opravovať chyby v zobrazenom texte. Žiaci chodia k tabuli a perom opravujú chyby. Pero si podávajú ako štafetu.

Po čase žiaci opravujú väčšinu zjavných chýb.

Ak už nikto nevie opraviť ďalšiu chybu a učiteľ vidí, že ešte v texte chyby sú, navádza žiakov pomocnými otázkami.

Po opravení všetkých chýb sa opýtame žiakov, či by vedeli niektoré slovo, resp. malú časť textu nahradiť niečím vhodnejším a zaujímavejším. Môžeme usmerňovať, prípadne ak žiaci už nie sú aktívni a my ešte niečo chceme zmeniť, môžeme sa na to konkrétne opýtať - napr. "čím by sme mohli nahradiť slovné spojenie "big room", aby bol text pestrejší?"

Snažíme sa odlíšiť chyby od vylepšení napríklad tak, že chyby opravujeme červenou farbou a vylepšenia zelenou.

Výhodou tejto aktivity je, že ju žiaci považujú za nenáročnú a je preto obľúbená. Žiaci síce nemusia tvoriť text, ale učia sa využiť v praxi teoretické poznatky, ktoré o rozoberanom slohovom útvare majú, nenásilnou formou si rozširujú slovnú zásobu a zároveň si uvedomujú, čo je chyba. Tiež verím, že ich takéto cvičenie motivuje aj k tomu, aby si najbližšie, keď oni budú písať sloh, svoj text v záverečnej fáze prekontrolovali a vyvarovali sa zbytočných chýb z nepozornosti.

Aktivita č. 10: Vzájomná oprava nečistopisov

čas: 15 min. (prispôsobiteľné)

ciele: naučiť žiakov identifikovať chyby v texte, zostaviť štylisticky lepšie riešenia

pomôcky: tabuľa a popisovač, alebo PC a dataprojektor, zadania (3-5), slohy

úroveň: A2-B2

poznámka: forma práce individuálna alebo skupinová

Táto aktivita je obdobou aktivity č. 7, avšak s menšou účasťou učiteľa na opravovaní. Jej cieľom nie je opraviť všetky chyby v texte, ale motivovať žiakov k samostatnosti, resp. práci v skupine bez učiteľa a tvorivosti. Môže mať skupinovú, alebo individuálnu formu.

Metodický opis aktivity

Učiteľ rozdá žiakom slohové práce, ktoré na predchádzajúcej hodine vytvorili. Práce rozdá tak, aby mal každý žiak prácu iného žiaka (nie svoju). Ja rozdelujem práce tak, že práce menej jazykovo zdatných žiakov dám opraviť žiakom jazykovo zdatnejším a naopak.

Pokiaľ sa rozhodneme, že žiaci budú slohy opravovať v skupinkách, rozdelíme žiakov do homogénnych skupín s 3-4 členmi a každej skupine pridáme 2 slohy. Pozor: v tomto prípade neopravíme všetky slohy, ale asi len polovicu. Potom môžeme buď pokračovať na nasledujúcej hodine, alebo opraviť slohy sami, alebo ich nechať neopravené a v ďalšej takejto aktivite vybrať zase slohy tých žiakov, ktorí predtým nemali opravovaný sloh (vyžaduje prehľadné zaznamenávanie).

Učiteľ priebežne monitoruje prácu žiakov, resp. skupín a dohliada na konštruktívny priebeh aktivity.

Ako rozšírenie aktivity sa mi osvedčilo aj hodnotenie slohov samotnými žiakmi (čiže nie len oprava, ale aj hodnotenie). Na hodnotenie žiakmi používam stupnicu (First class - nice - OK - could be better - must try harder). Pod hodnotenie sa musia podpísať a sú zaň "zodpovední". Toto napomáha rozvíjať kritické hodnotenie žiakov, čo im následne umožní lepšie porozumieť hodnoteniu učiteľa.

Výhodou tejto aktivity je, že učiteľ nemusí všetky práce dopodrobna prečítať a hodnotiť, a aj to, že žiaci medzi sebou si bezprostrednejšie vyjadria svoje názory na opravované práce.

ZÁVER

Cieľom tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti je podeliť sa o nápady na inovatívne aktivity pri vyučovaní slohu v anglickom jazyku.

Rozvoj písomného prejavu je podstatný pre všeobecné napredovanie v učení sa cudzieho jazyka. Dlhodobé tréningy aktivít uvedených v tejto práci pomáha žiakom osvojiť si cudzí jazyk rýchlejšie, považujem ich teda za veľmi efektívne.

Chcela by som touto prácou motivovať kolegov učiteľov a povzbudiť ich pri hľadaní nových, efektívnejších foriem sprostredkovávania vedomostí žiakom.

Vyučovanie písomného prejavu zážitkovou formou má na našej škole pozitívne výsledky.

Verím, že práve prostredníctvom šírenia skúseností a dobrej praxe môžeme všetci prispieť k tvorbe kvalitných didaktických pomôcok a v prvom rade k napredovaniu našich žiakov.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BUTAŠOVÁ, A. a kol. 2010. Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie cudzích jazykov v terminologickom rámci . Univerzita Komenského. Bratislava. 2010. ISBN: 978-80-223-2919-4
2. ROBINSON, K. 2001. Out of Our Minds: Learning to Be Creative. Capstone. Oxford. 2001. ISBN: 1907 312 471
3. TUREK, I. 2004 Inovácie v didaktike. MPC. Bratislava. 2004. ISBN 80-8052-188-3

Internetové zdroje

1. English anecdotes [online]. www.storyarts.org, [cit. 20.3.2014]. Dostupné na <http://www.storyarts.org/library/nutshell/stories/boatman.html>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Zoznam spájacích výrazov

Príloha 2 Ukážka konštruktívnej spätnej väzby

Príloha 3 Texty na čítanie na hodine

LINKING WORDS

This is an overview of linking words for your inspiration. Keep in mind that there are always many ways to express an idea. Practice them. Be creative. Use the spare lines to add your ideas.

Purpose	Basic – Pre-intermediate	Intermediate – Advanced
To add information	as well as, beside, moreover in addition, also	what’s more another point is additionally / in addition to furthermore on top of that
To compare and contrast	alike, like, similar to, just as, more or less the same, comparable to unlike, different from, (adjective)than, but, in contrast	identical, equivalent, whereas, conversely to contrast, otherwise, even though
To express a cause or reason	as, because, this is why, for this reason, so	since, due to, as a result of, resulting from, therefore
To agree	exactly, absolutely, definitely, that’s a good point	I suppose so; fair enough I couldn’t agree more
To disagree	that’s a good idea, but... I see what you mean, but I don’t think so I am not sure that’s not true not at all	in most cases you would be right, but... I don’t see the point here nevertheless on the contrary instead

To express opinion	I believe I feel I imagine/suppose in my view I am (quite) sure that	certainly, I reckon It is obvious that it seems to me apparently
To give examples and arguments	firstly/secondly/thirdly for instance let's see an example such as	Particularly including for one thing... and for another...
To tell a story, make a sequence	once, later, after, as soon as, following, ever since, initially, next, then, finally, lastly, just when	meanwhile, by the time, simultaneously, afterwards,
To describe something	it's something that I used to... it's a kind of... extremely, fabulous, marvelous, spectacular	it reminds me... it is known as... in the middle/on the top/ at the bottom there is... it is worth...
To summarize	In all In conclusion To sum it up	In other words To put it all together

Zdroj: vlastný návrh

Príloha 2 Ukážka konštruktívnej spätnej väzby

Ukážku slohovej práce napísala žiačka v 2. ročníku gymnázia.

Zadanie: Write a **draft** for an **opinion essay** (160 – 200 words) on the following topic:
Food – Friend or Foe?

Essay

Gr: 4
Se: 4
Gr: 4
2/3
15/20

23/

Task: Food. Friend or Foe?

This topic is very questionable and everybody has got his own opinion. ^(about it) My opinion is that food can be our friend ^(especially) when we know how to control our relationship with it; When we ^{live - general habit; not right now} are living a healthy lifestyle and we know how to adopt calories in a right amount; ~~Our~~ ^{if} our meal is full of proteins and vitamins, vegetables and fruit and we don't eat a lot of sugars. Healthy food and a lot of sport is the right direction.

On the other side we have people with unhealthy lifestyle full of hamburgers, sugar, coca-cola and all McDonald stuff. They are friends with food too, but in different way. The food is manipulating their body and ^(possibly) ~~ex~~ fatness is a real foe. When it comes once it ^{is likely} ~~will~~ ^{to be} with you forever. It's dangerous but people don't realize it. They don't want to give up eating their favourites food. I agree, sometimes everybody needs to ~~have~~ ^(all) break rules and get some chocolate for nerves, we are ^(after all) human. But ^{to} have it like a normal meal is very risky. It can cause so many health and also mental problems. I think everybody needs to ask himself: ~~Why~~ ^{is this lifestyle good for me?}

• Your essay covers the topic in general but you could have developed it more.
• Next time you could use more linking words (after all; to sum it up) to make your text easy to follow. The conclusion could have been more extensive. Even though, the general impression is very positive.
2/

Karolína [redacted]

The Boatman and the scholar

Once a scholar asked a boatman to take him across the river. The journey was very long, slow and boring. The scholar in search for some entertainment called out: "Boatman, hey! Let's have a conversation."

Suggesting a topic of special interest to himself, he asked, "Have you ever studied literature or grammar?"

"No, I haven't" said the boatman, "I have no use for those tools."

"Too bad," said the scholar, "You've wasted half of your life. It's useful to know the rules, you know..."

Later, as the insecure boat crashed into a rock in the middle of the river, the boatman turned to the scholar and said, "Pardon my humble mind that to you must seem dim, but, wise man, tell me, have you ever learned to swim?"

"No," said the scholar, "I've never learned to do that. I've rather spent my time thinking."

"In that case," said the boatman, "I am afraid that you have wasted all your life. My friend, the boat is sinking."

Zdroj: www.storyarts.org

Three Fish

Three fish once lived in a pond. One was named Plan Ahead, another was Think Fast, and the third was called Wait and See.

One day they heard a fisherman say that he was going to cast his net in their pond the next day.

Plan Ahead said, "I'm swimming down the river tonight!" and so did he.

Think Fast said, "I'm sure I'll come up with a plan."

Wait and See lazily said, "I just can't think about it now! I'll do it tomorrow."

When the fisherman cast his nets, Plan Ahead was long gone already. But Think Fast and Wait and See were caught!

Think Fast quickly rolled his belly up and pretended to be dead. "Oh no! This fish is no good!" said the fisherman, and threw him safely back into the water. But, Wait and See ended up in the fish market.

That is why they say, "In times of danger, when the net is cast, plan ahead or plan to think fast!"

Zdroj: www.storyarts.org